

نگهداری و تعمیر

هدف‌های رفتاری: در پایان این فصل از هنر جو انتظار می‌رود که بتواند :

- ۱- اجزای آب‌گرم کن مخزنی نفت‌سوز را توضیح دهد ؛
- ۲- آب‌گرم کن مخزنی نفت‌سوز را باز و بسته نماید ؛
- ۳- کاربوراتور آب‌گرم کن مخزنی نفت‌سوز را باز و بسته کند ؛
- ۴- آب‌گرم کن مخزنی نفت‌سوز را سرویس کند و آن را راه‌اندازی نماید ؛
- ۵- اجزای آب‌گرم کن مخزنی گازسوز را توضیح دهد ؛
- ۶- شیر کنترل گاز آب‌گرم کن مخزنی گازسوز را توضیح دهد ؛
- ۷- آب‌گرم کن مخزنی گازسوز را سرویس و راه‌اندازی نماید ؛
- ۸- اجزای آب‌گرم کن گازسوز دیواری را توضیح دهد ؛
- ۹- آب‌گرم کن گازسوز دیواری را باز و بسته نماید ؛
- ۱۰- آب‌گرم کن گازسوز دیواری را سرویس و راه‌اندازی نماید ؛
- ۱۱- اجزای آب‌گرم کن مخزنی برقی را توضیح دهد ؛
- ۱۲- آب‌گرم کن مخزنی برقی را سرویس و راه‌اندازی نماید ؛
- ۱۳- انواع شیر مخلوط را سرویس و راه‌اندازی نماید ؛
- ۱۴- انواع شیر فلکه را سرویس و تعمیر نماید ؛
- ۱۵- انواع شیر یک طرفه را سرویس و تعمیر نماید ؛
- ۱۶- انواع شیر شناوری را سرویس و تعمیر نماید ؛
- ۱۷- انواع نشت در لوله کشی آب مصرفی را پیدا کرده و برطرف نماید ؛
- ۱۸- انواع گرفتگی در سیستم فاضلاب را پیدا کرده و برطرف نماید .

۱۳- نگهداری و تعمیر

مطابق شکل ۱۳-۱ اجزای آب‌گرم کن نفت‌سوز به شرح

زیر است :

الف - روکش (کاور): روکش یا بدنه‌ی خارجی

آب‌گرم کن دارای محلی برای عبور دودکش و در بالای آن محلی

۱-۱۳- آب‌گرم کن مخزنی نفت‌سوز (شکل ۱۳-۱)

در حجم‌های ۳۰ تا ۶۰ گالنی تولید و به بازار عرضه می‌شود

و در اماکن مسکونی و تجاری کوچک مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۱-۱۳- اجزای آب‌گرم کن مخزنی نفت‌سوز

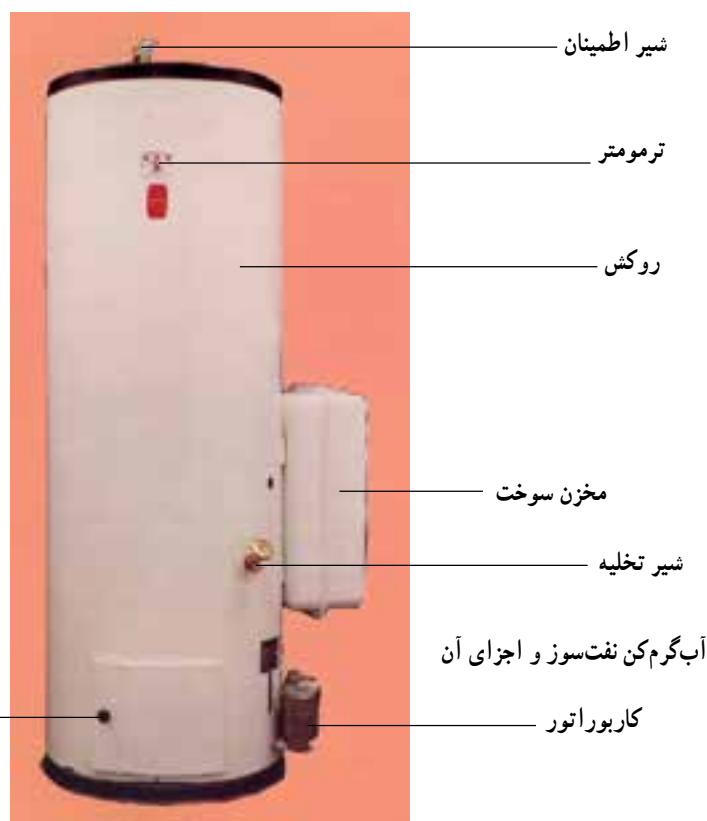
سوخت به شکل استوانه یا مکعب مستطیل از جنس ورق آهن سیاه به ضخامت یک میلی‌متر است که سطح خارجی آن به وسیله‌ی ضدزنگ و رنگ پوشش داده شده و توسط قلاب‌هایی به جداره‌ی روکش آب گرم کن، در ارتفاعی بالاتر از کاربوراتور، به صورت کشوبی متصل می‌شود. در داخل مخزن سوخت یک عدد فیلتر پلاستیکی جهت گرفتن جرم (آشغال) نفت و یک عدد شیر قطع و وصل (میله‌ی سرکچ دنده‌دار) سوخت و در انتهای مخزن یک عدد مغزی (کونیک) سوراخ دار نمره ۸ یا 10° میلی‌متر قرار دارد.

ت - ترمومتر (دماسنجه): ترمومتر وسیله‌ای است که دمای آب مخزن آب گرم کن را نشان می‌دهد. عضو حس کننده‌ی ترمومتر بعد از عبور از روپوش به جداره‌ی خارجی مخزن کاملاً چسبیده است و می‌تواند دمای آب درون آب گرم کن را نشان دهد.

جهت خروجی آب گرم و نصب شیر اطمینان می‌باشد. روی کاور سوراخ‌ها و نیز شکافی معمولاً مستطیل شکل برای نصب دریچه‌ی بازدید جهت شعله، ترمومتر، کاربوراتور، شیر تخلیه و ورودی آب سرد پیش‌بینی شده است. بین روکش و مخزن آب گرم کن صفحاتی از عایق حرارتی پشم شیشه یا پشم سنگ قرار می‌دهند.

ب - مخزن: مخزن آب گرم کن معمولاً از ورق آهن گالوانیزه و گاهی فولادی سیاه (روغنی) به صورت استوانه‌ای شکل با عدسی بالایی و پایینی ساخته می‌شود و در وسط مخزن لوله‌ای فولادی به قطر 15 سانتی‌متر جهت هدایت گازهای حاصل از احتراق به دودکش خارجی (درون دیوار) قرار دارد. روی بدنه‌ی مخزن بوشن‌هایی به قطر $\frac{3}{4}$ جهت ورود و خروج آب، شیر اطمینان و شیر تخلیه قرار دارد.

پ - مخزن سوخت: هر آب گرم کن نفتی دارای یک مخزن

شکل ۱۳-۱- اجزای آب گرم کن نفت‌سوز

خارهایی به زیر دودکش مخزن کاملاً محکم می‌شود. نفت به وسیله‌ی لوله‌ی مسی از کاربوراتور وارد محفظه‌ی احتراق (سه

ث - اطاک احتراق (کوره): اطاک احتراق که در زیر مخزن اصلی قرار دارد، به وسیله‌ی یک پیچ نگهدارنده یا

میلی متر بوده که در داخل آن تعداد و عدد کلاهک چدنی جهت احتراق بهتر تعییه گردیده است. این کلاهک‌ها دارای یک عدد درپوش فوکانی نیز می‌باشد (شکل ۱۳-۲).

گوش چدنی) شده و با هوا یی که از منافذ روی بدنه کوره وارد اطافک احتراق می‌شود به کمک شعله‌ی دستی، مشتعل گشته و می‌سوزد. جنس کوره از ورق آهن فولادی سیاه به ضخامت یک

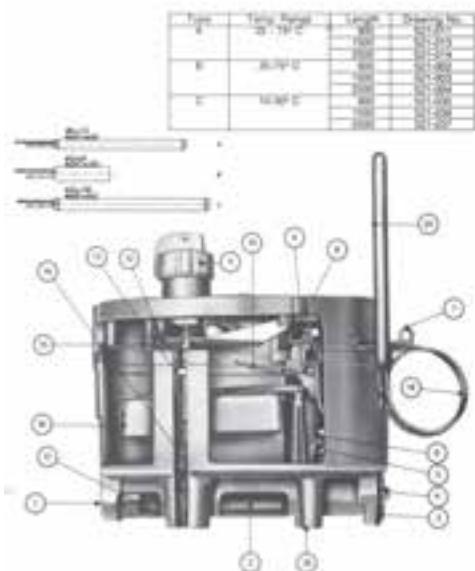
شکل ۱۳-۲- کوره آب گرم کن نفت سوز

است. کاربوراتور را می‌توان در سه حالت خاموش، شمعک و مشعل قرار داد و دمای آب گرم کن را تنظیم نمود.

شکل ۱۳-۳ یک مدل کاربوراتور و اجزای آن را نشان

می‌دهد.

ج- کاربوراتور: کاربوراتور وسیله‌ای است که مقدار سوخت مورد نیاز آب گرم کن را تنظیم و جهت مصرف به کوره‌ی احتراق انتقال می‌دهد. کاربوراتور آب گرم کن‌های نفت سوز در مدل‌های مختلف تولید و مورد استفاده قرار می‌گیرد. مکانیزم تمام کاربوراتورها صرف نظر از شکل ظاهری‌شان شبیه یک دیگر

شکل ۱۳-۳- کاربوراتور و اجزای آن

۱- ورودی با دندنه M₁₄×1/5 یا NPT $\frac{3}{4}$ - شناور از جنس پولی اورتان

۲- صافی از نوع ۱۶° منفذ در هر اینچ

۳- فلنج صافی با واشر

۴- پیچ صافی

۵- سوپاپ ورودی محفظه

۶- سوپاپ سوزنی از جنس فولاد ضد زنگ

(استنلس استیل)

۷- اهرم ریست

۸- گیره

۹- غلتک اینمنی

۱۰- بازوی اهرمی

۱۱- دگمه‌ی تنظیم

۱۲- صفحه‌ی تنظیم

۱۳- میله‌ی اندازه‌گیری

۱۴- سوپاپ خروجی محفظه

۱۵- پیچ احتراق کم

فلزی) شیلنگ خور به قطر $\frac{3}{4}$ می‌باشد. گاهی در محل نصب شیر تخلیه یک عدد درپوش نصب می‌شود (شکل ۱۳-۴).

ج - شیر تخلیه: وسیله‌ای که جهت تخلیه‌ی آب مخزن از آن استفاده می‌شود و به صورت زاویه‌ای و نوع بشقابی (کف

شکل ۱۳-۴ - یک نوع شیر تخلیه

ناشی از تماس با آب حفاظت می‌نماید. به علت واکنش‌های شیمیایی بین آند و بیشتر آب‌ها، مخصوصاً آب داغ، بوهای بدی از آب متصاعد می‌شود و رنگ آن تغییر می‌کند که برای غلبه بر این مشکل می‌توان پس از مدتی میله را از داخل مخزن ببرون آورد. طبیعی است که پس از مدتی کار، این میله می‌تواند روی جدار داخلی رسوب کرده و از بین برود. بدین جهت، گاهی آنرا میله‌ی فداشونده نیز می‌گویند.

ح - میله‌ی آند: میله‌ی آند برای جلوگیری از خوردگی بر روی مخزن نصب می‌شود و در داخل آب قرار می‌گیرد. این میله (شکل ۱۳-۵) که به طور معمول از جنس الومینیم (Al) یا منیزیم (Mg) است جهت حفاظت کائند یک، جداره‌ی داخلی مخزن می‌باشد. بدین ترتیب که با توجه به فعال تر بودن این فلزات (از نظر شیمیایی) نسبت به فلز جداره‌ی مخزن، میله‌ی آند به صورت یون مثبت در آب جریان یافته و بر روی فلز جداره‌ی مخزن که به عنوان کائند عمل می‌کند رسوب می‌کند و آن را از خوردگی

ب - یک نوع میله‌ی آند قبل از نصب و آند استفاده شده

الف - میله‌ی آند

شکل ۱۳-۵

بی احتیاطی و آسیب رسیدن به بالب لوله مویی، گاز داخل آن خارج شده و فاقد کارآئی می‌گردد.

۶- پیچ‌های قسمت فوکانی کاربوراتور را باز کرده و آن را از قسمت تحتانی جدا می‌کنند.

۷- پس از باز کردن پیچ‌های زیر کاربوراتور آن را از پایه‌ی نگهدارنده جدا می‌کنند.

۸- به وسیله‌ی پیچ‌گوشی پیچ‌های خودکار نمره ۴ را در پایین ترین نقطه‌ی آب‌گرم کن، جایی که روکش را به پایه متصل می‌کند، باز نموده، سپس با حلقه نمودن هر دو دست به دور چداره‌ی روکش ضمن تکان دادن روکش و عقب و جلو نمودن آن، روکش را با احتیاط به بالا کشیده و از مخزن آب‌گرم کن جدا می‌کنند.

تذکر: بهتر است دو نفر به کمک هم اقدام به خارج نمودن روکش نمایند به طوری که روکش آب‌گرم کن به سقف یا موانع برخورد نکند.

۹- پیچی را که کوره را به زیر دودکش آب‌گرم کن متصل می‌کند به وسیله‌ی دست در جهت عقربه‌های ساعت می‌چرخانند به طوری که پیچ به تدریج پایین برود و از زیر کوره فاصله بگیرد، تا بتوان کوره را از اتفاق احتراق خارج کرد. پس از خارج کردن کوره، دربوش و کلاهک‌های چدنی درون کوره را از آن جدا نموده و در خاتمه چپقی یا سه راهی متصل به بوشن ورودی نفت به کوره را با آچار فرانسه‌ی ۸ جدا می‌کنند.

لازم به تذکر است که بعد از باز کردن هریک از اجزای آب‌گرم کن آن‌ها را با نظم و ترتیب در کنار یکدیگر قرار می‌دهند و بعداً برای سوار کردن اجزا، آن‌ها را به ترتیب عکس بر روی آب‌گرم کن نصب می‌کنند.

۱۳-۱- باز و بسته کردن قطعات کاربوراتور برای باز و بسته کردن قطعات کاربوراتور به ترتیب زیر عمل می‌شود:

الف- شیر مخزن سوخت را می‌بندند تا از جریان سوخت به کاربوراتور جلوگیری شود.

ب- ظرف کوچکی را در زیر فلنج صافی قرار می‌دهند و

۱۳-۲- باز و بسته کردن اجزای آب‌گرم کن

مخزنی نفت‌سوز

الف- باز کردن اجزاء: برای باز کردن اجزای آب‌گرم کن

نفت‌سوز به ترتیب زیر عمل می‌کنند:

۱- به وسیله‌ی آچار فرانسه‌ی نمره ۱۲ شیر تخلیه‌ی آب‌گرم کن را از مخزن جدا می‌نمایند.^۱

۲- با وارد کردن و اهرم نمودن پیچ‌گوشی کوچکی در بین طلق و بدنه‌ی ترمومتر، طلق را با احتیاط به طوری که ترک نخورد از قسمت خاردار آن جدا می‌کنند. سپس با قرار دادن پیچ‌گوشی در بین بدنه‌ی ترمومتر و روکش آب‌گرم کن و اهرم نمودن پیچ‌گوشی، قسمت خاردار ترمومتر از روکش آب‌گرم کن جدا می‌شود.

۳- پس از بستن شیر مخزن سوخت، لوله‌های مسی بین مخزن و کاربوراتور و کاربوراتور با کوره را باز می‌کنند (شکل ۱۳-۶).

شکل ۱۳-۶- باز کردن مهره‌ی لوله‌ی ارتباطی نفت به کوره

قابل ذکر است که برای باز کردن هریک از مهره‌ها و قطعات برنجی و لوله‌ی مسی باید از دو عدد آچار فرانسه‌ی ۸ یا آچار تخت مناسب استفاده شود.

۴- مخزن سوخت را از بدنه جدا می‌کنند.

۵- بعد از باز کردن صفحه‌ی روی بالب ترمومترات کاربوراتور، و باز کردن پیچ نگهدارنده‌ی آن، بالب ترمومترات را از غلاف نگهدارنده با احتیاط خارج می‌کنند. در صورت

۱- برای باز و بسته کردن شیرها باید آچار را با قسمت آچارگیر شیر درگیر نمود.

شکل ۱۳-۷- اجزاء باز شدهی کاربوراتور آب گرم کن مخزنی نفت سوز

۱۳-۱-۴- دستور کار شماره ۱۳-۱: سرویس و راه اندازی آب گرم کن مخزنی نفت سوز مواد و وسایل موردنیاز

۱- آچار فرانسه‌ی ۸ دو عدد، ۲- برس سیمی، ۳- پیچ گوشتی، ۴- کیسه شن، ۵- طناب نایلونی به اندازه‌ی لازم، ۶- کیسه زباله، ۷- ظرف کوچک جهت شست و شوی کاربوراتور، ۸- ماسک حفاظتی پنبه‌ای، ۹- دستکش، ۱۰- نفت به مقدار لازم، ۱۱- مقداری پارچه.

۱- سرویس آب گرم کن: سرویس چهار مرحله‌ای آب گرم کن عبارت است از :

الف - تمیز کردن مخزن سوخت: پس از جدا کردن مخزن، نفت درون آن را خالی کرده و با پارچه و نفت تمیز جرم‌های داخل مخزن را از آن خارج کنید.

ب - تمیز کردن کاربوراتور و لوله‌های رابط: کاربوراتور و لوله‌های رابط آن را به نحوی که در قسمت باز و بسته کردن کاربوراتور بیان گردید تمیز کنید. لازم به یادآوری است که برای سرویس کاربوراتور نیازی به باز کردن و جدا کردن بالب ترمومتر کاربوراتور از محل خود نیست و پس از عمل شست و شوی قطعات و بدنه‌ی داخلی آن به هیچ عنوان پیچ‌های تنظیم مقدار سوخت و روغنی و خروجی نفت و پیچ تنظیم ترمومتر را که بر روی آن‌ها رنگ قرمز (لاک) زده شده دست کاری نکنید، زیرا کاربوراتور از تنظیم خارج می‌شود و آب گرم کن دیگر به نحو مطلوب کار نمی‌کند. این نوع کاربوراتورها را قبلاً در کارخانه‌ی

پس از باز کردن پیچ‌های آن و تخلیه‌ی نفت درون کاربوراتور، فیلتر یا صافی را از قسمت تحتانی کاربوراتور خارج می‌کنند.

پ - پس از باز نمودن مهره‌های لوله‌ی مسی یا آلومینیومی مابین مخزن سوخت و ورودی نفت به کاربوراتور، مخزن سوخت را از آب گرم کن جدا می‌کنند.

ت - با برداشتن دربوش پلاستیکی یا باز کردن پیچ صفحه روی بالب ترمومتر، به وسیله‌ی پیچ گوشتی پیچ روی غلاف را سُل کرده و پس از خارج کردن صفحه‌ی نیم‌دایره‌ی محافظ بالب، عضو حس‌کننده‌ی (ترموستات) کاربوراتور را از درون غلاف با اختیاط خارج می‌کنند.

ث - به وسیله‌ی پیچ گوشتی دوسو، پیچ‌های روی قسمت فوقانی کاربوراتور را باز کرده و آن را از قسمت تحتانی جدا می‌کنند.

ج - پس از باز کردن مهره‌های لوله‌ی مسی یا آلومینیومی خروجی نفت از کاربوراتور به کوره‌ی احتراق، پیچ‌های زیر کاربوراتور را باز کرده و کاربوراتور را از پایه‌ی نگهدارنده جدا می‌کنند.

چ - پس از باز کردن پیچ‌های اتصال شناور به بدنه‌ی کاربوراتور، سوزن ژیگلور و شناور را از محل خود خارج می‌کنند.

ح - سوپاپ خروجی نفت از محفظه را همراه فنر زیر آن از شیار بدنه‌ی کاربوراتور بالا کشیده و خارج می‌نمایند.

خ - پس از جدا نمودن تمام قطعات از کاربوراتور، با قلم مویی قسمت تحتانی کاربوراتور را در داخل ظرف پر از نفت شست و شو داده و با شیلنگ متصل به کمپرسور هوا، تمام مجراهای ورودی و خروجی و کلیه‌ی منفذها را باد می‌گیرند تا مسیرهای گرفته شده باز شود.

د - پس از باز کردن کلیه‌ی اجزای کاربوراتور و شست و شوی کامل آن‌ها، برای بستن کاربوراتور عکس ترتیب موارد اشاره شده‌ی فوق عمل کرده و کلیه‌ی قطعات کاربوراتور را در جای خود نصب می‌نمایند.

۵— کیسه‌های شن را به طناب (طول طناب = تعداد طبقات \times ۳+۲ متر) بسته و از بالای پشت‌بام در داخل لوله دودکش حرکت دهید تا دوده‌ها در داخل کیسه زباله‌ای که به همین منظور در پایین قرار داده شده جمع شود.

۶— سهراهی دمپردار تعديل هوا، زانو و دودکش‌های فلزی را در جای خود نصب کنید.

۲— راه‌اندازی آب‌گرم کن

الف— قطعات باز شده‌ی کاربوراتور، کوره‌ی احتراق، مخزن سوخت و لوله‌های ارتباطی را در جای خود نصب کنید.

ب— مسیرها را از نظر نشت نفت کنترل کنید.

پ— پس از رسیدن نفت به کوره آن را روشن کنید.

ت— مسیر دود را از نظر نشت دود کنترل کنید. یادآوری می‌شود که دکمه‌ی تنظیم کاربوراتور مقدار سوخت را کم و زیاد نمی‌کند بلکه دمای آب مخزن را کنترل می‌کند.

۱۳— ۲ آب‌گرم کن مخزنی گازسوز

ساختمان و شکل ظاهری آب‌گرم کن مخزنی گازسوز (زمینی) با کمی تفاوت شبیه آب‌گرم کن مخزنی نفت‌سوز است (شکل ۱۳-۹). در شکل ۱۳-۹ اجزای آب‌گرم کن مخزنی گازسوز نشان داده شده است.

ب— شکل ظاهری آب‌گرم کن مخزنی گازسوز

سازنده‌ی آن تنظیم و مورد آزمایش قرار می‌دهند.

پ— سرویس اتاقک احتراق (کوره)

۱— لوله‌ی رابط بین کوره و کاربوراتور را باز کنید.

۲— پیچ زیر کوره را در جهت عقربه‌های ساعت آنقدر پیچانید تا کوره فاصله‌ی لازم جهت جدا شدن از آب‌گرم کن پیدا کند و پس از فاصله‌ی گرفتن آنرا از آب‌گرم کن خارج سازید.

۳— پس از قرار دادن ماسک حفاظتی بر روی بینی، با بُرس سیمی قسمت‌های خارجی، داخلی، کف کوره، کلاهک‌های چدنی و درب کوره را از دوده تمیز کنید به‌طوری که تمام منافذ کوره و مجرای ورودی نفت به کوره باز شود. پس از اتمام عمل بُرس زدن، چیقی یا سهراهی متعلق به کوره را با استفاده از نوار تفلون در جای خود نصب کنید.

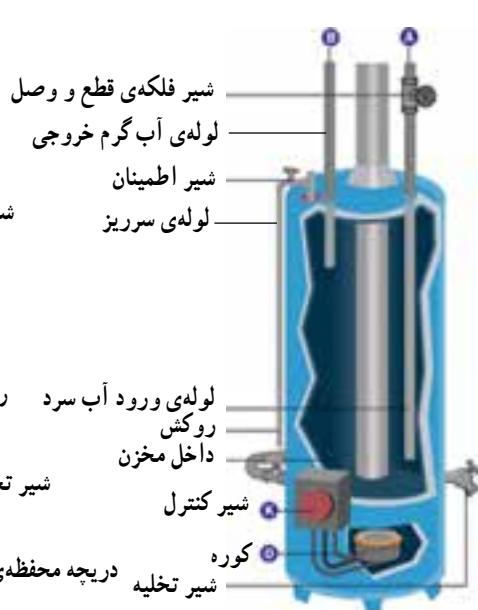
ت— تمیز کردن دودکش

۱— کیسه‌ی زباله را به جای کوره و زیر دودکش قرار دهید.

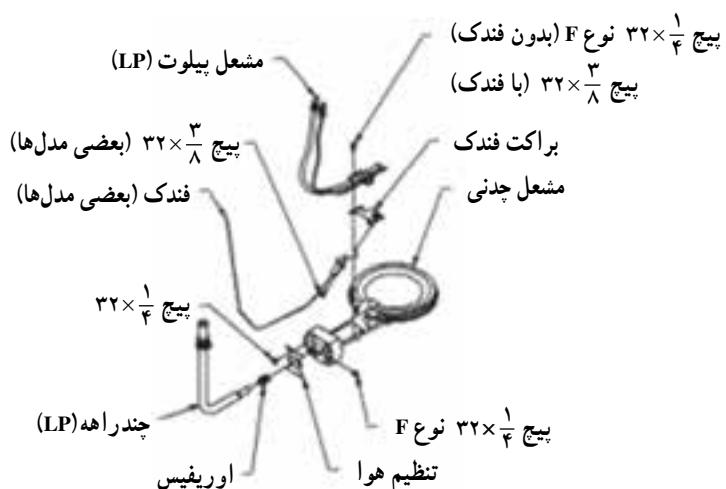
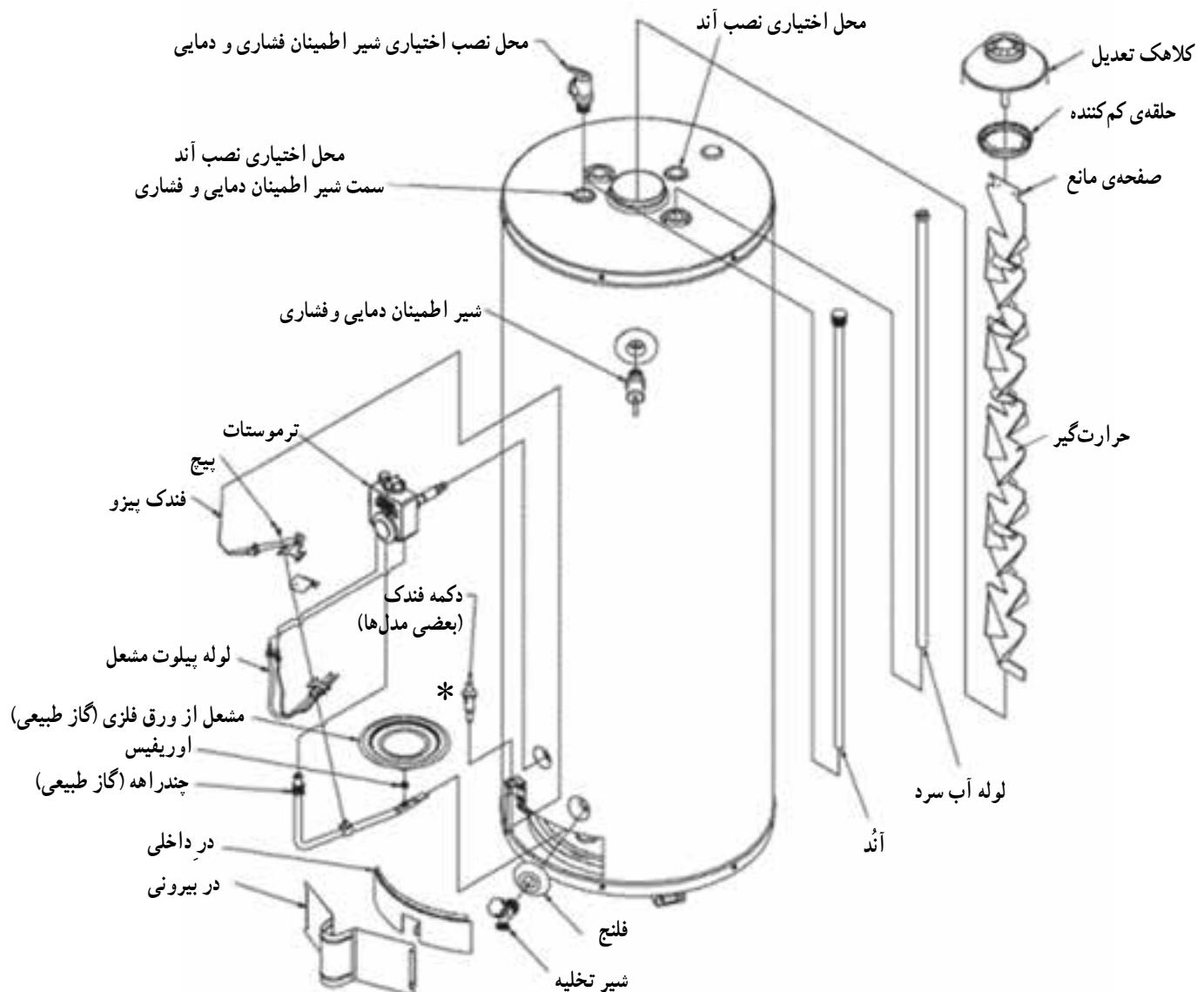
۲— سهراهی دمپردار تعديل هوا، زانویی و دودکش‌های فلزی نصب شده بر روی آب‌گرم کن جدا کنید.

۳— جداره‌ی داخلی دودکش آب‌گرم کن را از بالا تمیز کنید تا دوده در درون کیسه زباله جمع شود.

۴— جداره‌ی داخلی، سهراهی، زانویی و دودکش فلزی را با بُرس سیمی تمیز کنید.

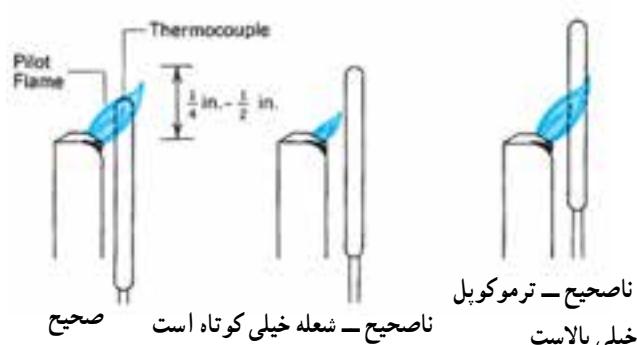
الف— برش آب‌گرم کن مخزنی گازسوز

شكل ۹-۱۳-۹ - اجزای آب‌گرم‌کن مخزنی گاز سوز

* توضیح این که در آب‌گرم‌کن‌های مخزنی گازسوز ساخت داخل فندک نصب نمی‌شود.

نوع مفتول غیرهم جنس که در انتهای به هم متصل شده‌اند درست شده است. با حرارت دادن محل اتصال مقدار کمی جریان الکتریکی (در حد میلی‌ولت) در مفتول‌ها جریان می‌یابد. ولتاژ ایجاد شده باعث تحریک بویینی می‌شود که مسیر جریان گاز پیلوت را باز نگه می‌دارد. برای این‌که ترموکوپل قادر باشد الکتریسیته‌ی کافی تولید کند شعله‌ی پیلوت باید در حدود $\frac{1}{2}$ تا $\frac{1}{4}$ اینچ روی ترموکوپل را پوشاند. وقتی که شعله‌ی پیلوت خاموش باشد و یا ناقص بسوزد، تولید الکتریسیته نیز متوقف شده و یا کم می‌شود (شکل ۱۳-۱۰).

ب - محل قرار گرفتن صحیح ترموکوپل و شعله‌ی پیلوت

۱۳-۲-۱ - اجزای آب‌گرم کن مخزنی گازسوز بیش‌تر اجزای آب‌گرم کن مخزنی گازسوز مشابه آب‌گرم کن مخزنی نفت‌سوز است. اجزای ویژه‌ی آب‌گرم کن مخزنی گازسوز عبارت اند از:

۱ - ترموکوپل و پیلوت (شماعک): در آب‌گرم کن‌های مخزنی گازسوز به منظور اطمینان از احتراق گاز در داخل کوره یک شعله‌ی راهنمای‌نام پیلوت در تزدیکی مشعل در داخل اتاق احتراق قرار دارد. شعله‌ی پیلوت پس از یک‌بار روشن شدن با دریافت مقدار کمی گاز روشن می‌ماند. برای دوام شعله‌ی پیلوت از وسیله‌ای به‌نام ترموکوپل استفاده می‌شود. ترموکوپل از دو

سر مشعل پیلوت

شکل ۱۳-۱۰ - ترموکوپل

شکل ۱۳-۱۱ - اجاق (کوره) آب‌گرم کن سرویس (تمیز) شده

۲ - مشعل: مشعل وسیله‌ای است از جنس ورق آهن فولادی یا چدنی که در زیر دودکش آب‌گرم کن در اتاق احتراق قرار دارد که توسط یک عدد لوله‌ی مسی نمره ۸ یا 10° میلی‌متر به مجرای اصلی (خروجی) شیر کنترل گاز متصل می‌شود و مجموعه‌ی پیلوت و ترموکوپل نیز به بدنه‌ی آن وصل می‌باشد. شکل ۱۳-۱۱ یک نوع مشعل را نشان می‌دهد. در ابتدای مشعل،

خارج شده از دهانه شعله پخش کن را با کبریت مشتعل می کنند. شستی را رها نمی کنند تا پس از حدود ۳۰ ثانیه که ولتاژ ضعیفی (۲۰ میلی ولت) ایجاد شده و بوبین شیر کنترل گاز را به حالت مغناطیس درآورد که باعث می شود با برداشتن دست از روی شستی شعله پیلوت خاموش نشود. با چرخاندن کلید تغییر وضعیت در جهت خلاف عقربه های ساعت (از شماره ۱ تا ۵) پس از شنیدن صدای خاصی مسیر اصلی گاز به مشعل باز می شود که پس از مخلوط شدن با هوا از دهانه مشعل خارج گشته و در برخورد با شعله پیلوت مشتعل می شود. بعد از بالا رفتن دمای آب مخزن و رسیدن به دمای تنظیم شده بالب (سنسور یا عضو حس کننده) اوپله شیر ترمومتریک دما را حس کرده و مشعل را خاموش می کند و شعله پیلوت هم چنان روشن می ماند. شیر کنترل گاز نشان داده شده در شکل ۱۲-۱۲ مجهز به دو بالب اوپله (بلند) و ثانویه (کوتاه) می باشد که بالب ثانویه نقش اینمی را ایفا می کند به طوری که اگر بالب اوپله عمل نکند و شعله مشعل خاموش نشود تا دمای آب هم چنان افزایش یابد و از ۹۵°C نیز تجاوز کند. آن گاه بالب ثانویه دما را حس کرده و فرمان قطع کامل جریان گاز را می دهد، لذا آب گرم کن خاموش می شود.

جایی که گاز وارد مشعل می شود، روزنه‌ای^۱ قرار دارد که در روی آن صفحه‌ای (دمپر) به شکل کشویی یا گردشی نصب شده است. با حرکت دمپر میزان هوای ورودی به مشعل جهت ترکیب با گاز تنظیم می شود. گاهی مشعل را روی پایه‌ای که در کف آب گرم کن مخزنی گازسوز قرار دارد نصب می کنند.

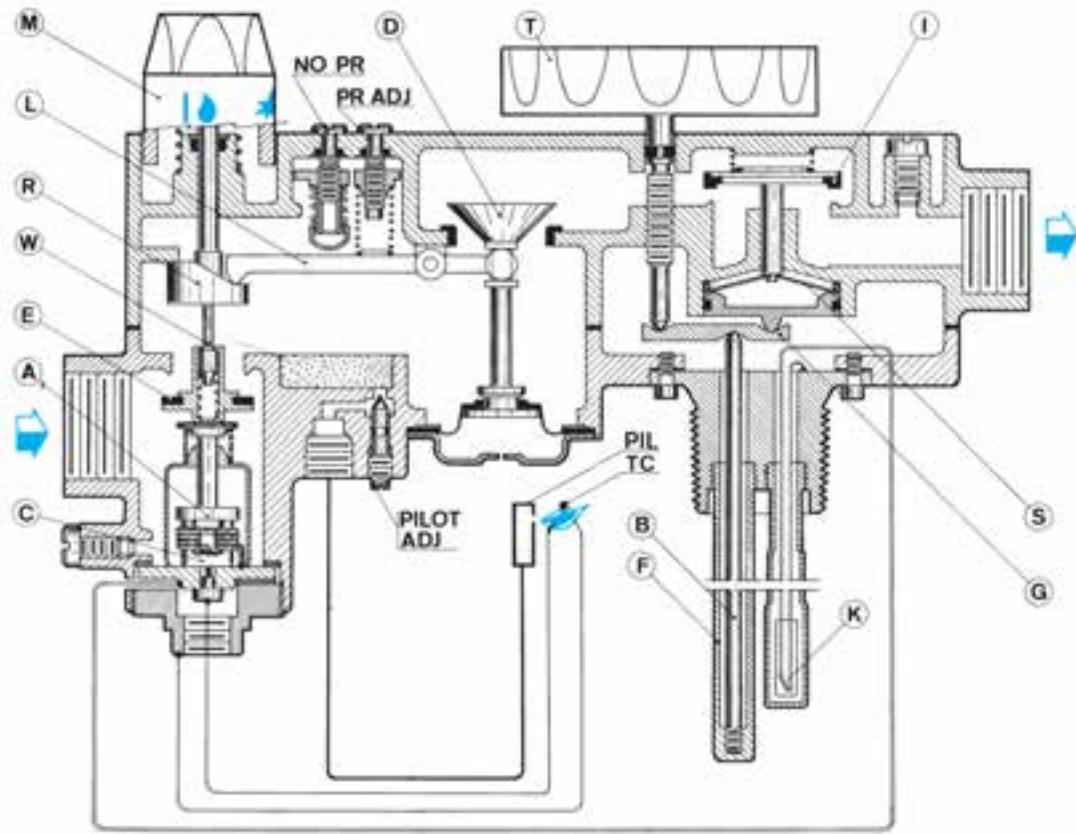
۳- صفحه‌ی مانع (حرارت‌گیر): صفحه‌ی مانع وسیله‌ای است به صورت نوار فلزی موّاج یا تعدادی بشقابک کمی کوچک‌تر از قطر داخلی دودکش که توسط زنجیری با فواصل لازم در درون دودکش آب گرم کن قرار می گیرد. وظیفه‌ی این صفحه جلوگیری از هدر رفتن حرارت شعله و انتقال آن به جداره مخزن و آب درون آن است.

۴- کلاهک تعديل جریان تنوره: کلاهک تعديل وسیله‌ای است که گازهای حاصل از احتراق را به کمک هوا به خارج انتقال داده و شبیه یک تبدیل نیز می باشد که می توان دودکش‌هایی با قطر ۱۵-۱۰ سانتی‌متر را به آن متصل نمود. این کلاهک جایگزین سه راه دمپردار در آب گرم کن‌های نفتی است که در آب گرم کن‌های گازسوز مورد استفاده قرار می گیرد.

۱۳-۲-۲- شیر کنترل گاز
با چرخاندن و فشار دادن شستی پیلوت به داخل، گاز

۱- روزنه: روزنه کلمه‌ای است معادل نازل، ژیگلور، اوریفیس یا فارسونکا، و به مجرای خروجی گاز گفته می شود.

شکل ۱۳-۱۲- شیر کنترل گاز ترموستاتیک و مکانیزم آن

را باز کنید و مجموعه‌ی پیلوت و ترموکوپل را از مشعل جدا کنید و از اتاقک احتراق خارج نمایید.

۴- پیچ اتصال مشعل به پایه نصب شده در کف آب‌گرم کن را باز کنید.

۵- دودکش‌ها و زانوهای بین کلاهک تعدیل هوا و دودکش سیمانی را از آب‌گرم کن جدا نمایید.

۶- اگر حرارت‌گیر از نوع صفحه‌ی مانع مواج باشد آن را از درون دودکش آب‌گرم کن خارج کنید. (اگر از نوع بشقابک باشد خود همراه کلاهک تعدیل هوا از دودکش خارج می‌شود)

۷- بعد از انجام مراحل فوق، با بُرس سیمی بدنی مشعل را از جرم‌های چسبیده به آن پاک کنید و شیلنگ باد کمپرسور هوا را درون مجرای ورودی مشعل قرار دهید تا تمامی منفذ‌های مشعل باز شود.

۸- با بُرس سیمی یا سنباده‌ی نرم جداره‌ی میل گرد ترموکوپل (قسمت حس کننده‌ی شعله) را تمیز کنید و مطابق شکل ۱۳-۱۳ شعله‌ی پیلوت را تنظیم نمایید.

۱۳-۲-۳- دستور کار شماره ۱۳-۲: سرویس و راه اندازی آب‌گرم کن مخزنی گازسوز

مواد و وسایل مورد نیاز: نوار تفلون یک حلقه ابزار مورد نیاز

۱- بُرس سیمی، ۲- آچار تخت دوسن در اندازه‌های مختلف یک سری، ۳- پیچ گوشته دوسو یک عدد، ۴- پیچ گوشته چهارسو یک عدد، ۵- کمپرسور باد یک دستگاه.

الف - باز کردن قطعات مراحل انجام کار

برای سرویس و باز کردن اجزای شیر کنترل گاز آب‌گرم کن مخزنی گازسوز به ترتیب زیر عمل می‌شود:

۱- ابتدا شیر گاز را بیندید و مدتی صبر کنید تا مشعل پیلوت و ترموکوپل سرد شوند.

۲- مهره‌های ترموکوپل، لوله‌ی مشعل و پیلوت را باز کنید.

۳- بست نگه‌دارنده‌ی پیلوت و ترموکوپل به بدنی مشعل

نمایید.

ت - ضمن بستن شیر تخلیه، یک عدد درپوش $\frac{3}{4}$ را به جای شیر کنترل گاز در محل مربوطه با دست بیندید تا تمام آب مخزن خارج نشود.

ث - بعد از بازدید فیلتر و فشار دادن شستی تغییر وضعیت، شیلنگ باد را درون حفره پیلوت، واقع در زیر شیر کنترل گاز، بگیرید تا ضمن خارج شدن جرم از مجرای ورودی گاز به شیر کنترل، مقداری هوا نیز از فیلتر فلزی عبور کند و از مجرای ورودی گاز به شیر کنترل گاز خارج شود.

ج - اگر روی بالب‌های شیر کنترل گاز رسوب گرفته است آن را با قلم مو و مقداری جوهر نمک رقیق شده از جداره‌ی بالب جدا کنید. احتیاط کنید که روکش تلفون روی بالب آسیب نمیند.

ب - بستن قطعات

۱ - ضمن باز کردن درپوش $\frac{3}{4}$ جایگزین شده، شیر کنترل گاز را در محل خود با استفاده از خمیر و گنف بیندید به طوری که مجراهای پیلوت، ترموموکوپل و مشعل رو به پایین قرار گیرد.
۲ - با باز کردن شیر آب متصل به آب گرم کن، محل اتصال شیر کنترل گاز را از نظر نشت آب آزمایش کنید.

۳ - مقداری نوار تلفون به دور دنده‌ی $\frac{1}{2}$ سرشیلنگی گاز بپیچید و آن را به شیر کنترل گاز بیندید. (احتیاط کنید که سرشیلنگی بیش از حد سفت نشود، زیرا ممکن است بدنه‌ی شیر کنترل گاز ترک بردارد)

۴ - پس از اتصال شیلنگ به سرشیلنگی به وسیله‌ی بست، شیر گاز را باز کنید و به وسیله‌ی یک تکه ابر و کف صابون محل اتصال را از نظر نشت گاز آزمایش کنید.

۵ - حرارت گیر (صفحه‌ی مانع یا بشتابک‌های متصل به زنجیر) را درون دودکش قرار دهید و در صورت معیوب بودن، آن را با قطعه‌ی مشابه تعویض کنید.

۶ - کلاهک تعديل هوا و دودکش‌های فلزی (رابط) را در جای خود قرار دهید.

۷ - مشعل آب گرم کن را در جای خود نصب کنید.

۸ - پس از بستن روزنے در جای خود (درون سهراهی)

شکل ۱۳-۱۳ - تنظیم شعله‌ی پیلوت

۹ - پس از باز کردن درپوش انتهایی پیلوت، روزنے و شعله پخش کن پیلوت، مجراهای سهراهی از جمله لوله‌ی مسی نمره ۶ متصل به سهراهی و قسمت روزنے (اوریفیس) ای شمعک و منفذهای روزنے را باد بگیرید و در خاتمه آنها را مقابل نور (روشنایی) گرفته و مجراهای را بازدید نمایید تا از باز شدن کلیه‌ی مجراهای و منفذها مطمئن شوید. لازم به تذکر است که قبل از باز کردن کلیه‌ی قطعات، باید پارچه‌ای تمیز را بر روی زمین پهنه کنید و بعد از باز کردن و تمیز نمودن قطعات، آنها را مرتب پهلوی یکدیگر بر روی پارچه بچینید.

۱۰ - با بُرس سیمی، حرارت گیر (صفحه‌ی مانع) و کلاهک تعديل هوا و دودکش‌ها را تمیز کنید.

۱۱ - در صورتی که مدت زیادی از زمان نصب شیر کنترل گاز ترمومتانیکی به آب گرم کن مخزنی می‌گذرد به طریق زیر عمل نمایید :

الف - بست شیلنگ گاز متصل به آن را باز نمایید و شیلنگ را از سرشیلنگی جدا کنید.

ب - شیر فلکه‌ی ورودی آب سرد را بیندید و شیر تخلیه‌ی مخزن آب گرم کن را باز کنید تا مقداری آب از مخزن خارج شده و فشار آب داخل مخزن کم شود.

پ - سرشیلنگی گاز را از بدنه‌ی شیر کنترل گاز باز کنید، سپس آن را به وسیله‌ی آچار تخت مناسب از بدنه‌ی آب گرم کن باز

شکل ۱۳-۱۴- فشار شستی برای خروج گاز

- ۲- با استفاده از فندک یا کبریت، شمعک را روشن کنید و پس از حدود ۳۰ ثانیه شستی را رها کنید. در صورت باقی ماندن شعله‌ی پیلوت از سالم بودن ترموموکوپل و بویین مغناطیسی شیر کنترل گاز اطمینان حاصل می‌شود، در صورت خاموش شدن پیلوت عمل فوق را تکرار نمایید.
- ۳- پس از روشن شدن پیلوت، شستی تغییر وضعیت را کمی به داخل فشار دهید و در جهت وضعیت مشعل بچرخانید.
- ۴- کلید تنظیم دمای ترموموستاتیکی را روی شماره‌ی موردنظر و مقابل خط شاخص شیر کنترل گاز قرار دهید.
- ۵- پس از روشن شدن مشعل، با یک تکه ابر و کف صابون محل‌های اتصال شیر کنترل گاز اعم از سرشیلنگ و لوله‌ی پیلوت و مشعل را از نظر نشت گاز آزمایش کنید و در صورت مشاهده‌ی حباب در هر نقطه، نسبت به رفع نشت گاز در آن نقطه اقدام نمایید(جدول ۱۳-۱).

شمک) آن را به وسیله‌ی پیچ گوشته ریز ساعتی در جهت عقربه‌های ساعت بچرخانید و پس از سفت کردن، سوزن روزنه را تقریباً به اندازه‌ی $\frac{1}{4}$ دور در جهت خلاف عقربه‌های ساعت برای خروج گاز از سه راهی پیلوت بیچانید.

۹- پس از قرار دادن ترموموکوپل و سه راهی شمعک در جای خود (به طوری که سه شاخه‌ی شعله پخش کن شمعک در حالتی قرار گیرد که یک شاخه‌ی شعله به سمت ترموموکوپل و دو شاخه‌ی باقی مانده به سمت مشعل باشد) و قرار دادن پیچ‌ها و بست نگه‌دارنده بر روی آن، پیچ‌ها را سفت کنید.

۱۰- بعد از وارد کردن مجموعه‌ی ترموموکوپل و شمعک به درون اتفاق احتراق، مجموعه را در جای خود (جنب مشعل) به وسیله‌ی پیچ‌ها و بست نگه‌دارنده محکم نمایید.

۱۱- مقداری نوار تفلون به دور دندنه‌ی لوله‌ی پیلوت بپیچید، سپس سردنده‌ی لوله‌ی پیلوت را در جای خود (مجرای سمت راست) نصب نمایید.

۱۲- با قرار دادن لوله‌ی مشعل در جای خود (وسط)، مهره‌های آن را به انتهای دندنه‌ی زیگلور متصل به مشعل و مغزی مخروطی شکل متصل به شیر کنترل گاز، به وسیله‌ی انگشتان دست در جهت عقربه‌های ساعت بپیچید و در انتهای آن را با آچار فرانسه‌ی نمره ۸' یا آچار تخت مناسب محکم نمایید(چون از اتصالات مخروطی و لاله‌ای استفاده شده نیازی به پیچیدن نوار تفلون و واشر نمی‌باشد).

۱۳- سردنده‌ی انتهایی ترموموکوپل را در جای خود (سمت چپ) به وسیله‌ی آچار تخت مناسب محکم نمایید (توجه کنید که اگر سردنده‌ی ترموموکوپل محکم نشود، پیلوت پس از ۳۰ ثانیه‌ی موردنظر روشن نمی‌ماند).

پ- راه اندازی

۱- پس از باز کردن شیر گاز آب گرم کن، شستی شیر کنترل گاز را از حالت خاموش به حالت شمعک قرار داده و به داخل فشار دهید(برای گرداندن شستی شیر کنترل گاز باید آن را کمی به داخل فشار داده و در جهت خلاف عقربه‌های ساعت بچرخانید) (شکل ۱۳-۱۴).

۱۳-۲-۴- عیب‌یابی و رفع عیب

جدول ۱-۳- جدول عیب‌یابی و سایل گازسوز، اجزاء و لوله‌های آب سرد و آب گرم کن مخزنی گازسوز

عیب	علت	رفع عیب
الف- پیلوت (شماعک) روشن نمی‌شود.	<p>۱- رگلاتور قبل از کنتور گاز قطع است.</p> <p>۲- شیر اصلی بعد از کنتور یا شیر گاز آب گرم کن قطع است.</p> <p>۳- فیلتر درون شیر کنترل گاز کثیف است و منفذهای آن گرفتگی دارد.</p> <p>۴- پیچ تنظیم پیلوت شیر کنترل گاز یا سهراهی پیلوت را در صورت بسته بودن هریک به اندازه‌ی لازم در جهت عقره‌های ساعت بچرخانید.</p> <p>۵- مسیر لوله پیلوت و اوریفیس آن را بازدید و در صورت مسدود بودن با استفاده از باد کمپرسور باز نمایید.</p>	<p>۱- با شرکت گاز جهت رفع عیب تماس بگیرید.</p> <p>۲- شیر اصلی بعد از کنتور گاز و شیر گاز آب گرم کن در صورت بسته بودن باز شود.</p> <p>۳- فیلتر را تعویض کنید.</p> <p>۴- پیچ تنظیم پیلوت شیر کنترل گاز یا سهراهی پیلوت را در صورت بسته بودن هریک به اندازه‌ی لازم در جهت عقره‌های ساعت بچرخانید.</p> <p>۵- مسیر لوله پیلوت و اوریفیس آن را بازدید و در صورت مسدود بودن با استفاده از باد کمپرسور باز نمایید.</p>
ب- شعله‌ی پیلوت (شماعک) باقی نمی‌ماند.	<p>۱- الکترود ترموکوپل سوخته و سوراخ شده است.</p> <p>۲- شعله‌ی پیلوت از اندازه‌ی لازم ($\frac{3}{4}$-$\frac{3}{4}$) کوتاه‌تر یا شعله‌ی پیلوت به رنگ زرد می‌باشد.</p> <p>۳- بویین مغناطیسی شیر کنترل گاز معیوب است.</p> <p>۴- سیستم اتصال بویین مغناطیسی از بدنی شیر کنترل گاز جدا شده است.</p> <p>۵- مهره‌ی اتصال ترموکوپل به بویین گاز سفت نیست.</p>	<p>۱- ترموکوپل نو و مشابه جایگزین شود.</p> <p>۲- بهوسیله‌ی پیچ گوشتی ریز ساعتی پیچ تنظیم پیلوت در شیر کنترل گاز یا سهراهی پیلوت را در جهت خلاف عقره‌های ساعت بچرخانید تا طول شعله بلندتر شود و در صورت زرد رنگ بودن شعله‌ی پیلوت اوریفیس را تمیز نموده و دمپر هوای پیلوت را در جهت حداقل بچرخانید.</p> <p>۳- پس از خارج کردن بویین مغناطیسی از شیر کنترل گاز آن را بهوسیله‌ی باتری ۱/۵ ولت و یک تکه سیم افسان آزمایش کنید و در صورت خراب بودن آن را بیک بویین نو و مشابه تعویض نمایید.</p> <p>۴- در صورت جدا شدن سیم اتصال آن را بهوسیله‌ی هویه به بدنی شیر کنترل گاز لحیم نمایید.</p> <p>۵- مهره‌ی اتصال ترموکوپل را محکم کنید.</p>
پ- شعله‌ی مشعل زرد و کوتاه است.	<p>۱- فشار گاز خروجی به مشعل کم است.</p> <p>۲- دمپر هوای مشعل بسته است.</p>	<p>۱- پیچ تنظیم گاز مشعل را در درون شیر کنترل گاز در جهت خلاف عقره‌های ساعت به اندازه‌ی لازم بچرخانید.</p> <p>۲- دمپر هوای مشعل را به اندازه‌ی لازم باز کنید.</p>
ت- شعله‌ی مشعل دارای سروصدامی باشد.	<p>۱- دمپر هوای مشعل را کمی بیندید.</p>	<p>۱- پیچ تنظیم گاز مشعل را در درون شیر کنترل گاز در جهت خلاف عقره‌های ساعت به اندازه‌ی لازم بچرخانید.</p> <p>۲- دمپر هوای مشعل را کمی بیندید.</p>
ث- پس از روشن شدن مشعل بدون آن که دمای آب گرم کن افزایش باید پس از مدت کوتاهی، آب گرم کن به طور کامل خاموش می‌شود.	<p>مسیر دودکش‌ها دچار گرفتگی شده و مسدود می‌باشد.</p>	<p>مسیر دودکش‌ها را بازدید کنید و در صورت گرفتگی نسبت به رفع آن اقدام نمایید.</p>

ادامه‌ی جدول ۱۳-۱

رفع عیب	علت	عیب
<p>۱- با تعمیرگاه مجاز آب گرم کن تماس حاصل شود و نسبت به رفع عیب اقدام گردد.</p> <p>۲- پس از بستن شیر آب و گاز آب گرم کن و باز کردن شیر کنترل گاز از آب گرم کن با جوهر نمک رقیق رسوب آن را پاک کنید.</p>	<p>۱- ترمومترات* شیر کنترل گاز از تنظیم خارج شده و آب گرم کن در وضعیت خط‌ناکی قرار دارد.</p> <p>۲- بالب ترمومترات اولیه‌ی شیر کنترل گاز رسوب گرفته است.</p>	<p>ج- دمای ترمومتر از اندازه‌ی لازم بالاتر رفته و شیر کنترل گاز قطع نمی‌کند.</p>
<p>با استفاده از یک تکه ابر و کف صابون کلیه‌ی مسیرها را بازدید و پس از پیدا کردن محل نشت گاز، ابتدا شیر گاز آب گرم کن را بسته، سپس نسبت به رفع نشت اقدام نمایید. پس از اتمام کار مجدداً آن محل را از نظر نشت گاز کنترل کنید.</p>	<p>در یکی از نقاط (حد فاصل شیر گاز آب گرم کن تا خروجی پیلوت و مشعل) گاز نشت می‌کند.</p>	<p>چ- در موقع کار کردن آب گرم کن بوی گاز به مشام می‌رسد.</p>
<p>با تعمیرگاه مجاز آب گرم کن تماس حاصل و سپس بدرفع عیب آن اقدام گردد.</p>	<p>۱- ترمومترات* شیر کنترل گاز از تنظیم خارج شده است.</p>	<p>ح- کلید درجه یا (رنج) ترمومترات شیر کنترل گاز در حالت حداکثر قرار گرفته و آب گرم کن خاموش می‌شود اما دمای آب به اندازه‌ی لازم افزایش نمی‌یابد.</p>
<p>۱- پس از خاموش کردن آب گرم کن با استفاده از لامپ سیار یا چراغ قوه زیر مخزن را بازدید کرده، در صورت سوراخ بودن مخزن نسبت به رفع آن اقدام نمایید.</p> <p>۲- پس از بازدید محل های اتصال شیر اطمینان و خروجی آب گرم درست آب بندی نشده و از محل های ذکر شده آب نشت می‌کند.</p>	<p>۱- مخزن آب آب گرم کن سوراخ شده و آب به روی مشعل چکه می‌کند.</p> <p>۲- محل اتصال شیر اطمینان و خروجی آب گرم درست آب بندی نشده و از محل های ذکر شده آب نشت می‌کند.</p>	<p>خ- در موقع روشن بودن مشعل آب گرم کن دائماً صدایی شبیه چکیدن قطرات آب به درون روغن داغ، به گوش می‌رسد.</p>
<p>۱- ترمومتر را به صورت صحیح در جای خود قرار دهید.</p> <p>۲- عقریه‌ی ترمومتر به طلق روی آن گیر کرده است.</p> <p>۳- ترمومتر را تعویض کنید.</p>	<p>۱- عضو حس کننده‌ی ترمومتر با بدنه تماسی ندارد.</p> <p>۲- عقریه‌ی ترمومتر به طلق روی آن گیر کرده است.</p> <p>۳- ترمومتر خراب شده است.</p>	<p>د- آب گرم کن خوب کار می‌کند و دمای مخزن نیز افزایش می‌یابد اما عقریه‌ی ترمومتر تکان نمی‌خورد.</p>
<p>ابتدا شیر فلکه‌ی ورودی (تجذیه) آب گرم کن را بیندید و بگذارید آب گرم کن کار کند، اگر پس از مدتی عقریه‌ی ترمومتر در جهت افزایش دما حرکت کرد، مطمئناً لوله‌های آب گرم ترکیده است که باید پس از پیدا کردن محل ترکیدگی، شیر فلکه آب و گاز آب گرم کن را بسته و نسبت به رفع ترکیدگی لوله‌ی آب گرم اقدام شود.</p>	<p>لوله‌ی آب گرم در یکی از نقاط دچار ترکیدگی شده است.</p>	<p>ذ- آب گرم کن خوب کار می‌کند اما مشاهده می‌شود که دمای مخزن پس از مدت طولانی افزایش نمی‌یابد و عقریه‌ی ترمومتر ثابت می‌ماند.</p>

*کلیه‌ی اجزای شیر کنترل گاز از جمله تنظیم ترمومترات آن پس از تولید در کارخانه‌ی سازنده‌ی شیر کنترل از نظر عملکرد، نشت گاز و سالم بودن قطعات آزمایش می‌شود. در موارد جوح ترمومترات بر اثر دست کاری افراد غیرمتخصص از تنظیم خارج شده است.

ادامه‌ی جدول ۱۳-۱

رفع عیب	علت	عیب
باید شیر اطمینان آب گرم کن را با یک شیر اطمینان متناسب با دما و فشار آب گرم کن تعویض نمود.	شیر اطمینان خراب است.	ر- دمای مخزن آب گرم کن کم است و از شیر اطمینان آب خارج می‌شود.
باید شیر اطمینان آب گرم کن را با یک شیر اطمینان متناسب با دما و فشار آب گرم کن تعویض نمود.	شیر اطمینان خراب است.	ز- دمای مخزن آب گرم کن بیش از حد مجاز افزایش یافته و از شیر اطمینان آب یا بخار خارج نمی‌شود.

جریان دارد. این نوع آب گرم کن دارای وزن و حجم کمی است.

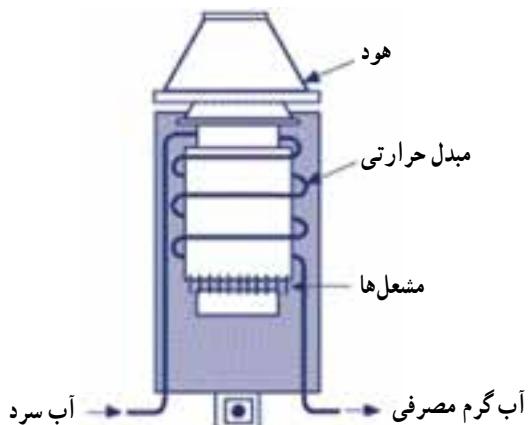
شکل ۱۳-۱۵ نمای ساده‌ی یک آب گرم کن دیواری را نشان می‌دهد.

شکل ۱۳-۱۵ نمای ساده‌ی یک آب گرم کن دیواری را نشان می‌دهد.

۱۳-۳-۱ آب گرم کن گازسوز دیواری

۱۳-۳-۲ طرز کار آب گرم کن گازسوز دیواری

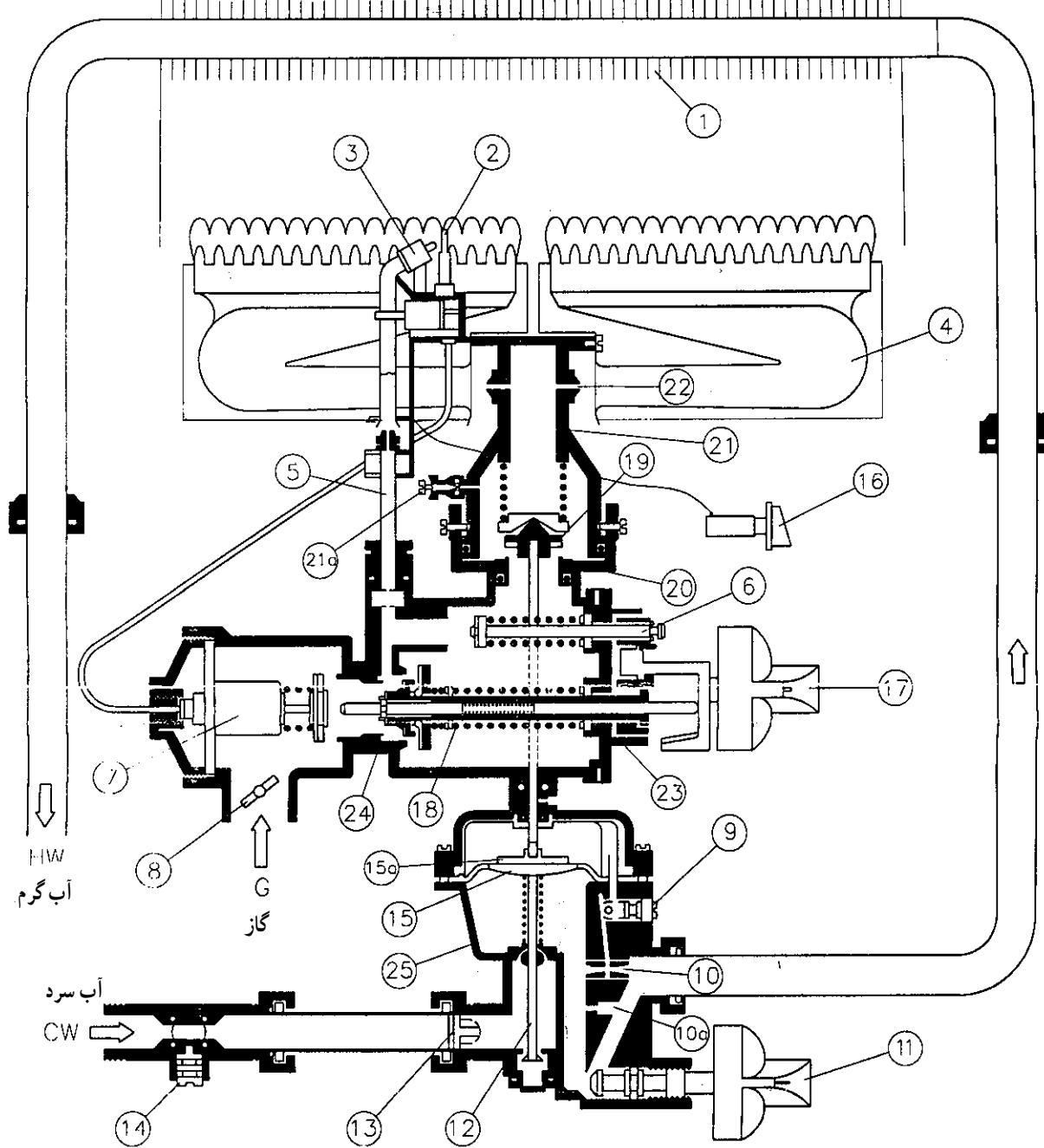
آب گرم کن گازسوز دیواری فاقد مخزن ذخیره است. طرز کار آن بدین صورت است که پس از روشن کردن آن در موقع نیاز و در صورت باز کردن یکی از شیرهای آب گرم، آب سرد را به آب گرم تبدیل می‌کند و تا زمانی که شیر مصرف باز است آب گرم

شکل ۱۳-۱۵ نمای ساده‌ی یک آب گرم کن گازسوز دیواری

آب و سیستم گاز به طور جداگانه می‌پردازیم.

ساختمان این آب گرم کن دارای دو سیستم است. سیستم آب و سیستم گاز. در اینجا با استفاده از شکل ۱۳-۱۶ سیستم

مقدار سوپاپ اصلی گاز	20	شیر ورودی آب	14	شیر پروانهای	8	مبدل حرارتی	1
چندراهه	21	دیافراگم	15	شیر احتراق آهسته	9	ترموکوبل	2
بیچ بازدید گاز مشعل	21a	دیسک دیافراگم	15a	شیپوره	10	پیلوت	3
نازل	22	فندک	16	سوراخ کف رگولاتور آب	10a	مشعل	4
مجموعه‌ی شیر گاز	23	دسته گاز	17	شیر تنظیم دما	11	لوله‌ی پیلوت	5
بدنه‌ی رگولاتور گاز	24	سوپاپ گاز (شعله‌ی زیاد و پیلوت)	18	ساقه‌ی سوپاپ آب	12	سوپاپ گاز شعله کم	6
رگولاتور آب	25	سوپاپ اصلی گاز	19	صفی آب	13	شیر مغناطیسی	7

شکل ۱۳-۱۶- نمای خطی آب گرم کن گازسوز دیواری

نمی شود، چون در این صورت زمان روشن کردن آب گرم کن ممکن است افزایش یابد یا آب گرم کن روشن نشود.

طرز کار شیر احتراق آهسته

شیر احتراق آهسته^(۹) یک شیر یک طرفه است که فقط اجازه می دهد که آب از طریق گلوگاه شیپوره به بالای دیافراگم جریان داشته باشد و مسیر بازگشت آب از بالای دیافراگم را تقریباً می بندد؛ لذا هوای حبس شده در بالای دیافراگم نقش ضربه گیر را دارد و همواره در آن جا حبس می شود. در صورت عدم وجود این شیر، محفظه بالای دیافراگم پر از آب می شود. وجود هوای در بالای دیافراگم از شدت ضربه های باز شدن مجرای گاز می کاهد و منجر به روشن شدن مطلوب تر مشعل می گردد. روشن شدن آب گرم کن تابع اختلاف فشار به وجود آمده در دو طرف دیافراگم می باشد. با توجه به طبیعت این نوع آب گرم کن ها، حداقلی از فشار برای راه اندازی آب گرم کن لازم می باشد و چنان چه فشار آب ورودی از این مقدار کمتر شود آب گرم کن قادر به روشن شدن نخواهد بود.

ب – طرز کار سیستم گاز: گاز ورودی پس از گذشتن از شیر پروانه ای^(۸) وارد محفظه پشت شیر مغناطیسی^(۷) می شود و در صورت باز بودن شیر مغناطیسی از طریق شیر گاز به چند راهه رفته و از طریق نازل ها به دهانه ای ورودی مشعل تزریق می شود. گاز در لوله مخلوط کننده مشعل به مقدار کافی با هوای اوّلیه مخلوط شده و در سر مشعل ها محترق می شود.

عملکرد مجموعه شیر گاز

عملکرد مجموعه شیر گاز در وضعیت های مختلفی که می تواند داشته باشد در شکل ۱۳-۱۷ نشان داده شده است.

وضعیت خاموش: هنگامی که مجموعه شیر در وضعیت خاموش قرار دارد (تصویر الف) شعله پیلوت خاموش است، درنتیجه ترموکوپل سرد و شیر مغناطیسی در وضعیت بسته قرار دارد؛ یعنی گاز در پشت دیسک شیر مغناطیسی محبوس بوده و امکان راه یافتن به مجموعه شیر گاز را ندارد.

وضعیت پیلوت: در این حالت شیر مغناطیسی توسط فشار دست بر روی دسته گاز^(۱۷) عقب نگه داشته می شود و دیسک به صورت اجباری در تماس با هسته قرار می گیرد (شکل ۱۳-۱۷-ب) و مجرای عبور گاز تنها به مجرای پیلوت باز می شود

الف – طرز کار سیستم آب آب گرم کن: از طریق شیر توبی ورودی آب سرد^(۱۴) و صافی آب^(۱۳) آب وارد آب گرم کن شده و پس از ورود به رگولاتور آب^(۲۵) از طریق جداره و سوراخ میانی ساقه سوپاپ آب^(۱۶) وارد محفظه زیر دیافراگم^(۱۵) می شود و آن جا را پُر می کند. مسیرهای خروجی آب از زیر دیافراگم عبارتند از :

۱- شیپوره^(۱۰)، ۲- سوراخ کف رگولاتور آب^(۱۰a)،

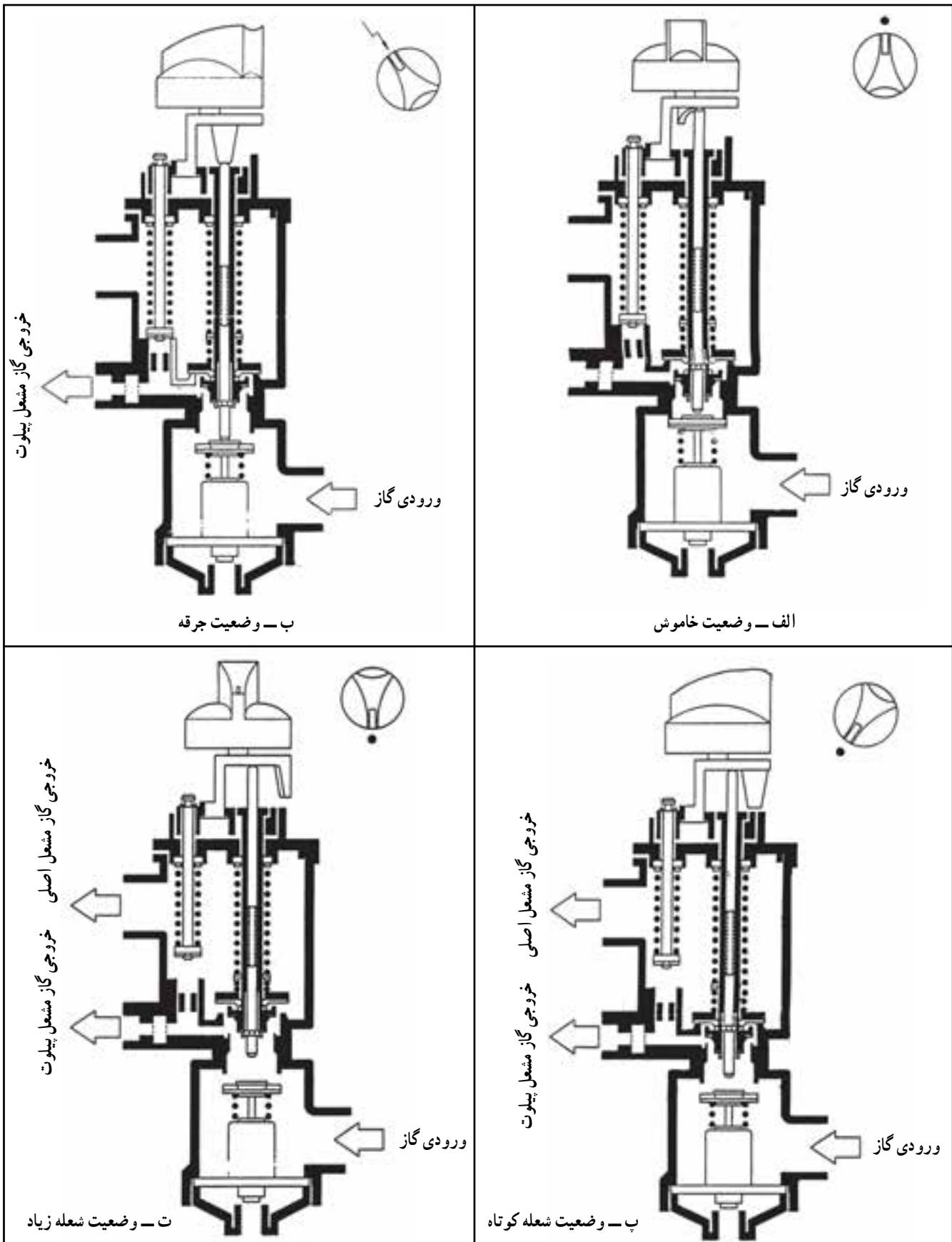
۳- شیر تنظیم دما^(۱۱)

مقداری از آب ورودی به شیپوره، از سوراخ گلوگاه آن وارد شیر احتراق آهسته^(۹) شده و از آن جا به محفظه بالای دیافراگم می رود. چون محفظه بالای دیافراگم قادر مسیر خروجی است، بنابراین همیشه در آن جا مخلوط آب و هوای خواهد بود. هرگاه شیر آب مصرفی باز باشد و آب در آب گرم کن جریان داشته باشد، به علت وجود اختلاف فشار در دو قسمت دیافراگم (به علت برقراری فشار کل آب در جریان در زیر دیافراگم و کم ترین فشار نسبت به ابتدای شیپوره در بالای دیافراگم)، دیافراگم را به سمت بالا حرکت می دهد. بالا رفتن دیافراگم از طریق دیسک دیافراگم^(۱۵a) موجب غلبه بر نیروی فنر اصلی گاز و باز شدن مجرای گاز از طریق سوپاپ اصلی گاز^(۱۹) می شود. با بسته شدن شیر آب گرم مصرفی و یکسان شدن فشار در کل شیپوره، فشار دو طرف دیافراگم یکسان شده و درنتیجه نیروی رو به پایین فنر غلبه خواهد داشت و مجرای عبور گاز از طریق سوپاپ اصلی گاز^(۱۹) بسته خواهد ماند.

چگونگی تغییر دبی آب گرم کن

با چرخش شیر تنظیم دما^(۱۱) جریان آب یکی از مجاری خروج آب از رگولاتور آب کم و زیاد می گردد. شیر تنظیم این امکان را فراهم می سازد که دبی آب آب گرم کن بین مقادیر حداقل و حداقل نامی خود تغییر کند، کم و زیاد شدن دبی آب می تواند موجب زیاد و کم شدن دمای آب خروجی گردد. توصیه می شود که تنظیم دمای آب از طریق شیر تنظیم دما^(۱۱) به جای شیر مخلوط مصرف انجام گیرد؛ به این ترتیب علاوه بر آن که بازدهی آب گرم کن بهبود می یابد از رسوب گذاری آب گرم کن و تنش های وارده به مبدل کاسته شده و درنتیجه عمر آب گرم کن افزایش می یابد. البته این کار برای نفاطی که دارای فشار آب کمی می باشند توصیه

و توسط جرقه زدن (فندک) پیلوت روشن می‌شود.

شكل ۱۷-۱۳ - نحوه عملکرد مجموعه شیر گاز

کلاهک تعديل هدایت شده و از آن جا از طریق لوله‌ی دودکش (در مورد آب‌گرم کن‌های دودکش‌دار) به فضای خارج تخلیه می‌شوند.

۱۳-۳-۲ باز و بسته کردن اجزای آب‌گرم کن

گازسوز دیواری

اجزای یک آب‌گرم کن گازسوز دیواری پس از برداشتن روکش در شکل ۱۳-۱۸ نشان داده شده است.

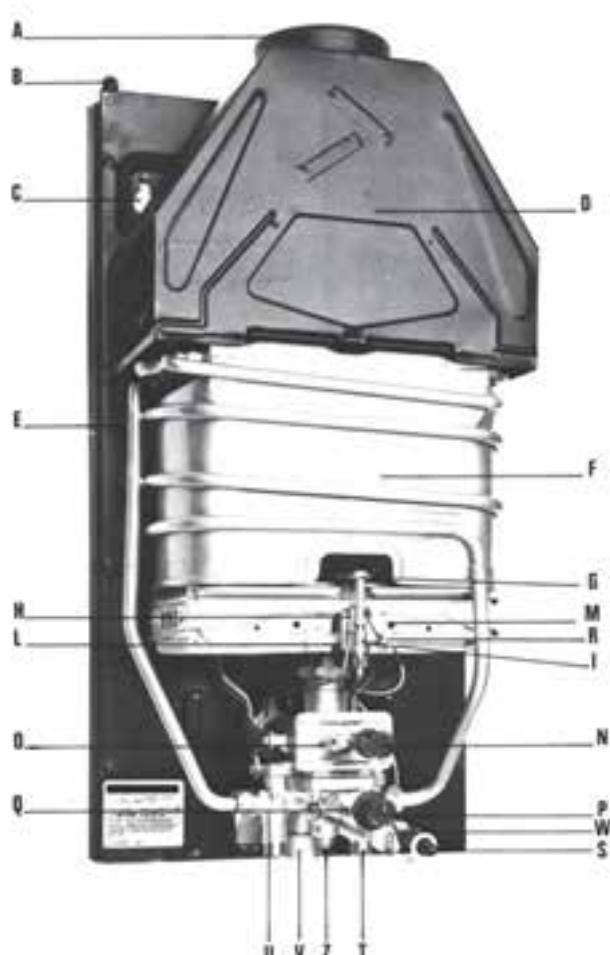
باز و بسته کردن اجزای یک نوع آب‌گرم کن گازسوز دیواری به شرح زیر است :

الف - باز کردن اجزا

۱- ابتدا شیرهای گاز و آب سرد ورودی به آب‌گرم کن را می‌بندند.

۲- پس از سرد شدن اجزای آن شستی تنظیم دما و شستی گاز آب‌گرم کن را به بیرون کشیده و پس از باز کردن پیچ اتصال، روکش آب‌گرم کن را از آن جدا می‌کنند.

۳- مهره‌های لوله مسی آب سرد ورودی و آب‌گرم خروجی

شکل ۱۳-۱۸- اجزای آب‌گرم کن گازسوز دیواری

و ضعیت شعله کوتاه: در این حالت به دلیل روشن بودن پیلوت و فعال شدن شیر مغناطیسی دست را بر می‌داریم و چون دیسک را در تماس با هسته نگه می‌دارد (شکل ۱۳-۱۷-پ). در عین حال با قرار دادن دسته‌ی گاز در وضعیت شعله و عقب رفتن ساقه‌ی سوپاپ شعله کوتاه (۶) یک محفظه‌ی عبور گاز در مشعل اصلی باز می‌شود و امکان روشن شدن مشعل اصلی با توان خروجی حداقل فراهم می‌گردد.

و ضعیت شعله بلند: در این حالت، با عقب رفتن ساقه‌ی سوپاپ شعله بلند (۱۸) یک محفظه‌ی عبور گاز به مشعل اصلی باز می‌شود و درنتیجه عبور گاز به حداکثر مقدار خود می‌رسد و مشعل اصلی در وضعیت توان خروجی حداکثر قرار می‌گیرد (شکل ۱۳-۱۷-ت).

چگونگی گرم شدن آب‌گرم کن: آب از رگولاتور آب وارد مبدل حرارتی (۱) می‌گردد. وجود شعله در سطح زیرمبدل و عبور گازهای داغ حاصل از احتراق از میان فین‌های مبدل موجب تبادل حرارت با آب سردی که از داخل لوله مبدل عبور می‌کند شده و درنتیجه در خروج از مبدل حرارتی آب‌گرم خواهیم داشت. محصولات احتراق نیز پس از عبور از میان فین‌های مبدل به سمت

- A محل اتصال دودکش
- B پین اتصال بدنه
- C شکاف قلاب آب‌گرم کن
- D کلاهک تعديل
- E صفحه‌ی پشت
- F مبدل حرارتی
- G شعله‌ی پیلوت
- H ترموموکوپل ایمنی
- I تنظیم شعله‌ی پیلوت
- L انزکتور
- M مشعل
- N دگمه‌ی روشن و خاموش کردن آب‌گرم کن
- O تنظیم جریان گاز
- P دگمه‌ی انتخاب دما
- Q مهره برای قفل پوسته‌ی بیرونی
- R دربوش فندک پیزو الکتریک
- S دکمه‌ی فندک پیزو الکتریک
- T ۳/۴ فیتینگ ورودی آب سرد

شود.

توجه: کلیهی قطعات جدا شده را در جای مناسب (میز کار) کنار یک دیگر مرتبت می‌سینند.

ب - بستن اجزای آبگرمکن و نصب آن بر روی دیوار

۱- برای بستن اجزای آبگرم کن، کلیه‌ی قطعات باز شده را عکس ترتیب باز کردن بر روی صفحه‌ی پشتی آبگرم کن، به صورت صحیح و همراه لوازم مربوطه نصب و در ادامه ضمین آویزان کردن آبگرم کن در محل خود روی پیچ‌های سرکج متصل به دیوار، کلیه‌ی لوله‌های مسی رابط، ورودی آب سرد، خروجی آبگرم و سرشیلنگ گاز را در محل خود به آبگرم کن متصل می‌نمایند.

۲- دودکش را نصب می کنند.

۳- شیر آب ورودی به آب گرم کن را باز نموده و اتصالات آب سرد و آب گرم و کلیه‌ی مسیرهای گردش آب آب گرم کن را از نظر شست آب آزمایش مه کنند.

۴- شیر گاز آب گرم کن را باز کرده و توسط یک تکه ابر و کف صابون کلیه‌ی اتصالات گاز آب گرم کن را از نظر نشت گاز آزمایش می‌کنند.

۵- در صورتی که هیچ گونه اشکالی مشاهده نشود آب گرم کن را طبق دستور العمل کارخانه روشن می نمایند.

۶- پس از اطمینان از صحت عملکرد آبگرم کن روکش آن را روی آبگرم کن نصب می‌کنند.

۷- شستی‌های رگولاتور آب و گاز را در جای خود قرار می‌دهند.

۱۳_۳_۳- دستور کار شماره‌ی ۱۳_۳: سرویس و راهاندازی آبگرمکن گازسوز دیواری

۱- نوار تفلون یک حلقه، ۲- واشر لاستیکی و فیبری
طبق نمونه، ۳- جوهرنمک رقیق یک لیتر، ۴- واشر رگولاتور
آب طبق نمونه.

ابزار و وسائل لازم

نمره ۸ دو عدد، ۳ آثار تخت در اندازه‌های مختلف یک

۲۶۷

را باز می‌کنند و واشرهای فیبری، پلاستیکی و فیلتر را خارج می‌نمایند.

۴- پس از بستن شیر گاز آب گرم کن، مهره‌ی سر شیلنگ گاز متصل به رگولا تور گاز آب گرم کن را باز می‌کنند.

۵- دودکش را از آب گرم کن جدا می کنند.

۶- آب گرم کن را از پایین به طرف بالا فشار می دهند و پس از جدا شدن آب گرم کن از قلاب های سرکج، آن را از دیوار جدا می کنند.

۷- پیچهای نگهدارنده کلاهک تعدیل به صفحه‌ی پشتی را باز می‌کنند. سپس بستهای فتری متصل به مبدل حرارتی را از شکاف کلاهک خارج کرده و کلاهک را از مبدل جدا می‌کنند.

۸- مهره‌های لوله مسی رابط بین رگولاتور آب و ورودی مبدل حرارتی را باز می‌کنند (توجه شود در موقع باز کردن مهره‌های مبدل حرارتی، رابط، لوله، مسی، مبدل، حارته نیست).

۹- پیچ بست نگه دارنده ترموموکوپل، پیلوت و الکترود
جرقه زن را باز کرده و پس از درآوردن فیش وایر فندک از الکترود
آنها را از آب گرم کن حدا ممکنند.

۱- مهره‌ی لوله‌ی پیلوت را از بدنه‌ی رگولاتور گاز و انتهای روزنه‌ی پیلوت باز نموده سپس مهره‌ی ترموکوپل را از مجا اتصال آن را مکنند.

۱۱- روزنه‌ی پیلوت را از بدن‌هی آب‌گرم کن و شعله‌پخش کن
پیلوت باز می‌کنند و شعله‌پخش کن پیلوت را از بدن‌هی آب‌گرم کن
حدا مم نماند.

۱۲- پیچ‌های طرفین گلوبی مشعل به رگولاتور گاز را باز می‌کنند.

۱۲- پیچهای نگهدارنده‌ی مجموعه‌ی رگولاتورهای آب و گاز را از صفحه‌ی پشت آب‌گرم کن باز کرده و آن‌ها را جدا کن. از انتهای اتصال دکمه را قم‌داده کن. گلاسه از

مشعل، فنر و پولک فزی سه گوش درون رگولاتور گم نشود.)
۱۴- بستهای نگهدارنده مشعل به بدنه را کمی سُل
کرده و ضمن چرخش بسته ها مشعل را با احتیاط از صفحه جدا
نمایند.

۱۵- در خاتمه مُبدل را کمی به بالا فشار می دهند تا لوله های ورودی و خروجی مُبدل حرارتی از شکاف تکیه گاه صفحه خارج

- لولهٔ کویل مبدل، آن را مجدداً در محل خود نصب کنید.
- ۱- باز بودن مسیر دودکش را با آتش زدن یک تکه کاغذ و نزدیک کردن به آن آزمایش کنید (اگر شعله کاغذ مشتعل را به درون دودکش بکشد نشانه‌ی باز بودن مسیر دودکش است و در غیر این صورت، دودکش چار گرفتگی شده و باید بازدید و رفع عیب گردد).
 - ۲- شیلنگ گاز آب گرم کن را بازدید کنید و در صورت فرسوده شدن یا تَرَک برداشتن بدنه‌ی شیلنگ، آن را با شیلنگ استاندارد مشابه تعویض نمایید.
 - ۳- پس از اتمام عملیات سرویس، آب گرم کن را روشن و شیر آب گرم یکی از سرویس‌های بهداشتی را باز کنید و پس از خارج شدن آب گرم از شیر مربوطه شستی تنظیم دهی و دمای آب گرم کن را تنظیم نمایید.
 - ۴- پس از بستن شیر آب گرم سرویس ذکر شده، باید مشعل آب گرم کن پس از چند ثانیه خاموش شود در غیر این صورت باید بلاfacسله با بستن شستی روشن و خاموش کردن آب گرم کن و شیر گاز آب گرم کن، آن را خاموش کرده و موضوع را با تعمیرگاه مجاز آب گرم کن مطرح کرده و تا رفع عیب آن از روشن کردن آب گرم کن خودداری نمود.
 - ۵- برای اطمینان از عملکرد ترموکوپل و بوبین مغناطیسی، شعله‌ی پیلوت را روشن کنید و دوام شعله را پس از گذشت ۳۰ ثانیه کنترل نمایید. در صورتی که شعله‌ی پیلوت برقرار نماند، پس از خاموش کردن آب گرم کن، ریگلور (اوریفیس) پیلوت را باز کنید و پس از تمیز کردن و باز کردن روزن، آن را در جای خود نصب کنید. در ادامه شستی را در جهت خاموش شدن بگردانید، بلاfacسله پس از خاموش شدن شعله، شستی را در جهت پیلوت بچرخانید تا مقداری گاز از پیلوت خارج شود. اگر پس از حدود ۳۰ ثانیه ترموکوپل با صدای خاصی مسیر گاز پیلوت را بیندد و گاز خارج نشود نشانه‌ی سالم بودن ترموکوپل، بوبین مغناطیسی و اندازه بودن شعله‌ی پیلوت است، در غیر این صورت باید قطعات ذکر شده را آزمایش کرد.
 - ۶- تعمیرات آب گرم کن گازسوز دیواری: مهم‌ترین عیوب، علت‌ها و رفع معایب آب گرم کن‌های گازسوز دیواری به شرح جدول ۱۳-۲ می‌باشد.

- سری، ۴- بُرس سیمی یک عدد، ۵- پیچ گوشتی چهارسویک عدد، ۶- پیچ گوشتی دوسویک عدد، ۷- دستکش پلاستیکی یک جفت، ۸- کمپرسور هوا یک دستگاه.
- الف - سرویس آب گرم کن گازسوز دیواری: برای سرویس آب گرم کن گازسوز دیواری به ترتیب زیر عمل می‌شود:
 - ۱- پس از خاموش کردن آب گرم کن و بستن شیر گاز و آب سرد ورودی آب گرم کن و سرد شدن آن، پیچ نگهدارنده‌ی روکش را باز کرده و شستی‌های رگولاتور آب و گاز را جدا کنید.
 - ۲- روکش آب گرم کن را از آن جدا کنید.
 - ۳- مهره‌های لوله‌ی پیلوت را باز کنید و روزن‌های پیلوت را از زیر شعله پخش کن پیلوت بیرون آورید و مجرای خروج گاز و ورود هوا را باد بگیرید و مقابل نور با روشنایی قرار دهید و مجرای آن را بازدید کنید.
 - ۴- پس از بستن روزن‌های پیلوت و لوله‌ی آلومینیومی پیلوت در جای خود، شستی رگولاتور گاز را در حالت پیلوت قرار دهید و شستی فندک را چند بار فشار دهید تا شعله پخش کن پیلوت مشتعل شود. شعله‌ی پیلوت باید آبی رنگ بوده و طول شعله به اندازه‌ی $\frac{1}{4}$ با سر ترموکوپل در تماس باشد.
 - ۵- مهره‌های لوله‌ی ورودی آب سرد به آب گرم کن را باز کنید و پس از خارج کردن فیلتر از رگولاتور آب، در صورت گرفتگی آن را با آب بشویید تا کاملاً تمیز و منفذهای آن باز شود. در صورت پاره بودن توری فلزی فیلتر، آن را با فیلتر مشابه تعویض نمایید.
 - ۶- در صورت نشت آب و رسوب گرفتن مهره یا اتصال پس از باز کردن مهره‌های آن قسمت، واشر مشابه و نورا جایگزین واشر معیوب و فرسوده نمایید.
 - ۷- تمامی مسیر عبور گاز، حدفاصل شیر گاز آب گرم کن تا روزن‌های پیلوت و مشعل، را با یک تکه ابر و کف صابون از نظر نشت گاز کنترل کنید.
 - ۸- مُبدل حرارتی آب گرم کن را از آب گرم کن جدا کنید و قسمت پره‌های فین آن را با بُرس سیمی و مواد شوینده کاملاً تمیز کنید و در خاتمه با باد پره‌ها را تمیز نمایید.
 - ۹- شیلنگ باد را به دهانه‌ی لوله‌ی کویل مبدل (ورودی آب سرد) بگیرید و پس از خارج شدن هوا از خروجی آب گرم

جدول ۲-۱۳- عیوب، علت‌ها و رفع عیوب آب گرم کن‌های گاز سوز دیواری

عیوب	علت	رفع عیوب
شعله‌ی پیلوت روشن نمی‌شود.	۱- شیر گاز سته است. ۲- مسیر شیلنگ گاز، لوله‌ی پیلوت یا روزنه گرفتگی دارد.	۱- شیر گاز را باز کنید. ۲- پس از باز کردن شیلنگ گاز، لوله‌ی پیلوت و روزنه‌ی پیلوت مجرای آن‌ها را بازدید کنید و در صورت گرفتگی آن‌ها را باد بگیرید.
بعد از زدن شستی فندک، در سر الکترود جرقه مشاهده نمی‌شود.	۱- فندک خراب است. ۲- واير فندک خراب است (زمخی شده و برق را می‌زدد). ۳- واير به فندک و الکترود محکم اتصال ندارد. ۴- فاصله‌ی سر الکترود جرقه تا پیلوت زیاد است.	۱- فندک را تعویض کنید. ۲- واير را تعویض کنید. ۳- با ابردست محل‌های اتصال را محکم کنید. ۴- فاصله را به اندازه‌ی لازم تزدیک کنید.
شعله‌ی پیلوت کوتاه و زردرنگ است.	۱- روزنه‌ی پیلوت جرم گرفته است. ۲- دمپر پیلوت جرم گرفته یا تنظیم نیست.	۱- روزنه‌ی پیلوت را باد بگیرید. ۲- دمپر را باد بگیرید و دمپر هوا را در جهت حداکثر تنظیم کنید.
شعله‌ی پیلوت پس از مدت لازم روشن نمی‌ماند(خاموش می‌شود).	۱- شعله‌ی پیلوت کوتاه و زردرنگ است. ۲- مهره‌ی ترموکوپل به بویین محکم بسته نشده است. ۳- ترموکوپل خراب است (نوک آن سوخته). ۴- بویین مغناطیسی سوخته است. ۵- سیم اتصال از بدنه جدا شده است.	۱- روزنه را باد بگیرید و دمپر را در حالت حداکثر تنظیم نمایید. ۲- مهره‌ی ترموکوپل را محکم بیندید. ۳- ترموکوپل را تعویض کنید. ۴- بویین مغناطیسی را تعویض کنید. ۵- سیم اتصال را به وسیله‌ی هویه به بدنه لحیم کنید.
شعله‌ی پیلوت روشن است و وقتی شیر آب گرم یکی از سرویس‌ها باز می‌شود مشعل مشتعل نمی‌شود.	۱- شستی تنظیم دما و دبی آب رگولاتور را در جهت عقره‌های ساعت بگردانید. ۲- پس از بستن آب ورودی به آب گرم کن، و جدا کردن رگولاتور از آب گرم کن قطعه‌ی فوکانی رگولاتور را از قطعه‌ی تحتانی جدا کنید و واشر نور را با واشر معیوب تعویض نمایید. ۳- مجرای داخل لوله‌های کوپل آب گرم کن رسوب گرفته است. ۴- فیلتر درون رگولاتور آب جرم گرفته است.	۱- شستی تنظیم دما و دبی آب رگولاتور بیش از اندازه باز است. ۲- واشر بزرگ رگولاتور آب آب گرم کن سوراخ شده است. ۳- با استفاده از جوهرنمک رفیق شده و باد، مجرای داخلی لوله‌های کوپل مبدل را شست و شو و رسوب‌زدایی کنید. ۴- فیلتر را تمیز کنید.
وقتی مشعل آب گرم کن روشن می‌شود شعله‌ی آن پس زده می‌شود و فضا را از نظر تنفسی آلوده می‌کند.	۱- بین پره‌های فین مبدل گرفتگی دارد. ۲- مجرای دودکش گرفتگی دارد.	۱- با برس سیمی، مواد شوینده و باد پره‌ها را شست و شو دهید. ۲- گرفتگی مجرای دودکش را به وسیله‌ی کیسه شن باز کنید.
وقتی تمام شیرهای آب گرم بسته است، مشعل روشن می‌ماند و صدای حرکت آب می‌آید.	۱- لوله‌ی آب گرم ترکیده و آب گرم آب گرم کن از آن خارج می‌شود. ۲- رگولاتور آب و گاز آب گرم کن اشکال دارد.	۱- پس از خاموش کردن آب گرم کن و پیدا کردن محل ترکیدگی به وسیله‌ی دستگاه نشت‌یاب، شیر آب سرد ورودی آب گرم کن را بسته و نسبت به رفع ترکیدگی اقدام نمایید. ۲- برای رفع عیوب با تعمیرگاه مجاز تماس گرفته شود.